

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 1 การศึกษา “กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ” ของสำนัก
รักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

แหล่งข้อมูล

การศึกษาวิจัยในส่วนนี้มีแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

การดำเนินโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะของสำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร
ได้ว่าจ้างให้บริษัทเอกชน คือ บริษัท เจ เอส แอล จำกัด เป็นผู้ดำเนินการวางแผนการประชาสัมพันธ์
ในส่วนรองสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และบริษัท กรีน โพรเทคท์ จำกัด ดูแลการผลิต
สื่อวิทยุด้วยบางส่วน ดังนั้นมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน
คือ

- 1.1 เจ้าหน้าที่ของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการ
โดยตรง คือคุณวันทนี วุฒิยานันท์ ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักรักษาความ
สะอาด รวมถึงการพิจารณาแผนงานรณรงค์ที่เสนอโดย บริษัท เจ เอส แอล จำกัด และ
บริษัท กรีน โพรเทคท์ จำกัด
- 1.2 ผู้บริหารบริษัท เจเอสแอล จำกัด และบริษัท กรีน โพรเทคท์ จำกัด ที่ได้รับมอบหมายให้ดู
แลและวางแผนการรณรงค์โครงการ คือคุณกฤษณ์ชัย ศิลปวิสุทธิ กรรมการผู้จัดการ
บริษัท มิฤทธิ์ ครีเอทีฟ กรุ๊ป จำกัด, คุณอุ้นเรื่อน ศิริมุขอาคม ผู้จัดการฝ่ายการตลาดของ
บริษัท เจ เอส แอล จำกัด และคุณเอกชัย ชัยเชิดชูกิจ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการของบริษัท
กรีน โพรเทคท์ จำกัด

2. แหล่งข้อมูลประเภทสื่อและเอกสารต่างๆ

- 2.1 แผนงานและรายละเอียดต่างๆ ในการเตรียมงานทั้งจากฝ่ายประชาสัมพันธ์ของสำนัก
รักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร และจากบริษัท เจ เอส แอล จำกัด และบริษัท กรีน
โพรเทคท์ จำกัด

- 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารประกอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตัวอย่างข่าวหนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในโครงการรณรงค์ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรณรงค์ที่สามารถเก็บรวบรวมได้
- 2.3 สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรณรงค์ เช่น เทปคาสเซต เทปวิดีโอที่บันทึกภาพและเสียง การดำเนินกิจกรรมโครงการ และที่ใช้ในการเผยแพร่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยวางแนวทางการสัมภาษณ์ กำหนดประเด็นข้อมูลที่ต้องการพร้อมบันทึกเทปการสัมภาษณ์และจดบันทึกรายละเอียดบางส่วนจากการสัมภาษณ์ โดยมีแนวทางในการสัมภาษณ์

2. แหล่งข้อมูลประเภทสื่อและเอกสารต่างๆ

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการและสื่อต่างๆ ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และศึกษาร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยส่วนที่เป็นกลยุทธ์กระบวนการสื่อสารโครงการรณรงค์ ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลมาศึกษา และสรุปรวมประเด็นสำคัญ นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ โดยการบรรยายกลยุทธ์ของกระบวนการสื่อสารโครงการรณรงค์ พร้อมด้วยการนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์โครงการ การเลือกใช้สื่อ เนื้อหาสารที่ใช้ในการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ

ส่วนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของโครงการรณรงค์แยกประเภทระยะของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร โดยจะทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

การศึกษาวิจัยในส่วนนี้ มุ่งที่จะศึกษาประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ จากพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ ความตระหนัก และพฤติกรรมกาแยกประเภทขยะ โครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ มีกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการคือ ประชาชนทั่วไปใน

กรุงเทพมหานคร และกลุ่มเป้าหมายรองคือประชาชนทั้งประเทศ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เป็นประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5,647,799 คน ซึ่งพักอาศัยอยู่ใน 50 เขตในกรุงเทพมหานคร (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2541)

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีการแบ่งเขตออกเป็น 50 เขต ได้แก่

1. เขตพระนคร	2. เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย	3. เขตประทุมวัน
4. เขตสัมพันธวงศ์	5. เขตบางรัก	6. เขตยานนาวา
7. เขตสาทร	8. เขตดุสิต	9. เขตบางซื่อ
10. เขตพญาไท	11. เขตราชเทวี	12. เขตบางคอแหลม
13. เขตห้วยขวาง	14. เขตพระโขนง	15. เขตคลองเตย
16. เขตประเวศ	17. เขตบางเขน	18. เขตดอนเมือง
19. เขตจตุจักร	20. เขตบางกะปิ	21. เขตบึงกุ่ม
22. เขตหนองจอก	23. เขตบางกะปิ	24. เขตลาดกระบัง
25. เขตลาดพร้าว	26. เขตธนบุรี	27. เขตคลองสาน
28. เขตบางกอกน้อย	29. เขตบางพลัด	30. เขตบางกอกใหญ่
31. เขตภาษีเจริญ	32. เขตบางขุนเทียน	33. เขตจอมทอง
34. เขตราชบุรีบูรณะ	35. เขตหนองแขม	36. เขตตลิ่งชัน
37. เขตสวนหลวง	38. เขตดินแดง	39. เขตทุ่งครุ
40. เขตวัฒนา	41. เขตวังทอง	42. เขตคลองสามวา
43. เขตสายไหม	44. เขตสะพานสูง	45. เขตบางแค
46. เขตหลักสี่	47. เขตคันนายาว	48. เขตบางบอน
49. เขตบางนา	50. เขตทวีวัฒนา	

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย 2540

แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่สามารถศึกษาจากประชากรได้ทั้งหมดจึงจำเป็นต้องมีการสุ่มตัวอย่าง โดยมีข้อกำหนดว่า จะศึกษาจากประชากรใน 10 เขตตามที่ได้มีการสุ่มตัวอย่างเท่านั้น

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยสูตรของ Taro Yamane (อ้างถึงใน วิเชียร เกตุสิงห์, 2534) โดยกำหนดความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5%

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดได้

ผลจากการคำนวณ = 400

ดังนั้น จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 400 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random Sampling) โดยจับฉลากเลือกจากเขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานครออกมา 10 เขต คือ เขตวังทองหลาง เขตบางกะปิ เขตบางซื่อ เขตดุสิต เขตธนบุรี เขตตลิ่งชัน เขตบางนา เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตปทุมวัน
2. ใช้วิธีสุ่มแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตพื้นที่จำนวนเท่าๆ กัน คือ เขตละ 40 คน
3. ในแต่ละเขตพื้นที่ที่กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการศึกษาคครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกและการศึกษาจากเอกสารโครงการ

ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาประสิทธิผลของการประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์ ด้วยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งตัวแปรที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม แจกแจงตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ ของสำนักวิชาความสะอาด กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความตระหนักของประชาชนในการแยกประเภทขยะ

ตัวแปรต้น คือ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ

ตัวแปรตาม คือ ความตระหนักของประชาชนในการแยกประเภทขยะ

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ ของสำนักวิชาความสะอาด กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน

ตัวแปรต้น คือ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน

สมมติฐานข้อที่ 3 ความตระหนักของประชาชนในการแยกประเภทขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน

ตัวแปรต้น คือ ความตระหนักของประชาชนในการแยกประเภทขยะ

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน

เกณฑ์การวัดและให้คะแนนตัวแปร

1. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ
การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับข่าวสารโครงการรณรงค์การแยกประเภทขยะของสื่อมวลชน และสื่ออื่นๆ ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	1	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ระดับการเปิดรับข่าวสาร

1. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 มีการเปิดรับข่าวสารต่ำมาก
2. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 มีการเปิดรับข่าวสารต่ำ
3. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 มีการเปิดรับข่าวสารปานกลาง
4. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 มีการเปิดรับข่าวสารสูง
5. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 มีการเปิดรับข่าวสารสูงมาก

2. ความตระหนักเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะ

วัดจากการแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการแยกประเภทขยะ โดยมีข้อความที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดจำนวน 8 ข้อ การวัดตัวแปรใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale ทั้งความตระหนักเชิงบวกและเชิงลบ โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

ข้อความที่เป็นความตระหนักมาก (ในทางที่เห็นด้วย)

สำคัญอย่างยิ่ง	5	คะแนน
สำคัญ	4	คะแนน
เฉยๆ	3	คะแนน
ไม่สำคัญ	2	คะแนน
ไม่สำคัญอย่างยิ่ง	1	คะแนน

ข้อความที่เป็นความตระหนักน้อย (ในทางที่ไม่เห็นด้วย)

สำคัญอย่างยิ่ง	1	คะแนน
สำคัญ	2	คะแนน
เฉยๆ	3	คะแนน
ไม่สำคัญ	4	คะแนน
ไม่สำคัญอย่างยิ่ง	5	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ระดับความตระหนัก

1. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 มีความตระหนักต่ำมาก

2. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 มีความตระหนักต่ำ
3. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 มีความตระหนักปานกลาง
4. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 มีความตระหนักสูง
5. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 มีความตระหนักสูงมาก

3. การแยกประเภทขยะ

วัดจากพฤติกรรมหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะ โดยเป็นคำถามให้เลือกตอบ ให้คะแนน ดังนี้

พฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ

เป็นประจำ	5	คะแนน
บ่อยครั้ง	4	คะแนน
บางครั้ง	3	คะแนน
นานๆ ครั้ง	2	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	1	คะแนน

พฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติ

เป็นประจำ	1	คะแนน
บ่อยครั้ง	2	คะแนน
บางครั้ง	3	คะแนน
นานๆ ครั้ง	4	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	5	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ระดับพฤติกรรม

1. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 มีพฤติกรรมแยกประเภทขยะต่ำที่สุด
2. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 มีพฤติกรรมแยกประเภทขยะต่ำ
3. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 มีพฤติกรรมแยกประเภทขยะปานกลาง
4. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 มีพฤติกรรมแยกประเภทขยะสูง
5. ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 มีพฤติกรรมแยกประเภทขยะสูงที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามชนิดปลายปิด (close-ended questionnaires) และชนิดปลายเปิด (open-ended questionnaires) จำนวน 35 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ในแต่ละตอนจะประกอบด้วยคำถามดังนี้

- ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร จำนวน 5 ข้อ
- ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร จำนวน 10 ข้อ
- ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความตระหนักต่อพฤติกรรมกาแยกประเภทขยะ จำนวน 10 ข้อ
- ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาแยกประเภทขยะ จำนวน 10 ข้อ

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรง (validity)

นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความชัดเจน และความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. ความเชื่อมั่น (reliability)

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบ (pre-test) กับประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (relevance) ของเนื้อหา ความเป็นไปได้ (feasibility) ในแง่ของคำตอบที่จะได้รับจากผู้ตอบคำถาม แล้วนำผลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการคำนวณค่า Reliability Alpha Coefficient ของ Cronbach โดยในส่วนของพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารได้ค่า Reliability เท่ากับ .82 ในส่วนของความตระหนักได้เท่ากับ .80 และส่วนของพฤติกรรมกาแยกประเภทขยะได้เท่ากับ .84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยในการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่มีที่อยู่อาศัยตามเขตที่กำหนดไว้ในการสุ่มตัวอย่าง และกระจายพื้นที่ในการแจกแบบสอบถามไปยังสถานที่ต่างๆ โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและรับแบบสอบถามกลับมาด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 29 กุมภาพันธ์ 2543

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1.1 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ
- 1.2 ความตระหนักต่อการแยกประเภทขยะ
- 1.3 พฤติกรรมการแยกประเภทขยะ

2. การทดสอบสมมติฐาน

ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ต่างๆ ตามสมมติฐานข้อที่ 1-3

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงทำการกำหนดรหัส ลงรหัสบันทึกข้อมูล แล้วจึงการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยในการนี้ผู้วิจัยได้ร่วมมือกับผู้ช่วยวิจัยในการเก็บแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย